

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ydinvastuulain
väliaikaisesta muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Suomessa sijaitsevien ydinlaitosten vahingonkorvausvastuun rajoittamisesta vakuutuksella tai muulla taloudellisella takuulla katettavaan määrän luovuttaisiin odottamatta vuonna 2005 säädetyn samaa asiaa koskevan lain voimaantuloa. Tämä laki säädettiin eräiden ydinvastuualalla tehtyjen kansainvälisten pöytäkirjojen voimaansaattamista varten, mutta pöytäkirjojen voimaantulo on olennaisesti viivästynyt.

Euroopan unionin neuvosto on edellyttänyt edellä mainittujen pöytäkirjojen ratifiointiin tapahtuvan kaikissa sen jäsenvaltioissa samanaikaisesti vuoden 2006 loppuun mennessä, minkä vuoksi vuonna 2005 säädetyt ydinvastuulain muutokset oli lain mukaan tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuk-

sella sitten kun Suomen ratifiointiedellytykset olisivat olemassa.

Koska ratifiointiedellytysten täyttymysajankohdasta ei ole varmuutta, tarkoituksena on saattaa rajoittamaton vastuu Suomessa voimaan ilman viivytystä.

Samassa yhteydessä toteutettaisiin laitoksenhaltijan vakuutettavan vastuumäärän korottaminen nykyisestä 175 miljoonasta Kansainvälisen Valuuttarahaston erityisnosto-oikeudesta (noin 205 miljoonaa euroa) 600 miljoonaan erityisnosto-oikeuteen (noin 700 miljoonaa euroa). Edellä tarkoitettussa voimaantuloa odottavassa laissa vastuumäärä on säädetty samantasoisiksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2012.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA JA ESITYKSEN TAVOITTEET	3
2 KESKEISET EHDOTUKSET	4
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	4
4 ASIAN VALMISTELU	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	7
2 VOIMAANTULO JA VOIMASSAOLOAIKA	9
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	9
LAKIEHDOTUS	10
ydinvastuulain väliaikaisesta muuttamisesta	10
LIITE	13
RINNAKKAISTEKSTI	13
ydinvastuulain väliaikaisesta muuttamisesta	13

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja esityksen tavoitteet

Hallitus antoi 4 päivänä helmikuuta 2005 eduskunnalle esityksen eräiden ydinvastuualalla tehtyjen kansainvälisten pöytäkirjojen hyväksymisestä sekä laeiksi näiden pöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja ydinvastuulain muuttamisesta (HE 2/2005vp), jäljempänä *vuoden 2005 esitys*. Vuoden 2005 esityksessä ehdotettiin, että eduskunta hyväksyisi Pariisissa 12 päivänä helmikuuta 2004 tehdyn vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla Pariisissa 29 päivänä huhtikuuta 1960 tehtyä yleissopimusta muuttavan pöytäkirjan sekä Pariisissa 12 päivänä helmikuuta 2004 tehdyn sanottua yleissopimusta täydentävää Brysselissä 31 päivänä tammikuuta 1963 tehtyä lisäyleissopimusta muuttavan pöytäkirjan sekä lait näiden pöytäkirjojen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja ydinvastuulain (484/1972) muuttamisesta. Suomi on allekirjoittanut nämä pöytäkirjat 12 päivänä helmikuuta 2004.

Vuoden 2005 esityksen tarkoituksena oli toteuttaa pöytäkirjoissa sovitut uudistukset ja saattaa ne osaksi jo vuodesta 1972 voimassa ollutta ydinvastuulakia. Keskeisimpiä uudistuksia olivat laitoksenhaltijan vakuutettavan vastuumäärän merkittävä korottaminen nykyisestä 175 miljoonasta Kansainvälisen Valuuttarahaston erityisnosto-oikeudesta (SDR), joka vastaa noin 205 miljoonaa euroa, 700 miljoonaan euroon. Tämän määrän tultua vahingonkorvauksiin käytetyksi vastaisi korvauksista asianomainen isäntävaltio eli tässä tapauksessa Suomen valtio 500 miljoonalla eurolla. Sitten kun korvauksiin olisi näin käytetty yhteensä 1 200 miljoonaa euroa, vastaisivat Brysselin lisäyleissopimukseen kuuluvat valtiot, jäljempänä *korvausyhteisö*, johon Suomikin kuuluu, vielä 300 miljoonan euron määrästä.

Vaikka edellä tarkoitettujen sopimukset eivät uudistettuinaakaan velvoita sopimusvaltioita omaksumaan rajoittamatonta vastuuta, ehdotettiin vuoden 2005 esityksessä ydinvastuulakia samalla muutettavaksi niin, että laitok-

senhaltijan vastuun määrälliset rajoitukset poistettaisiin Suomessa ilmenevien vahinkojen osalta.

Eduskunta hyväksyi vuoden 2005 esityksessä tarkoitettujen pöytäkirjat ja esitykseen sisältyneet lakiehdotukset, jotka vahvistettiin 23 päivänä kesäkuuta 2005 tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena oli, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti kuin pöytäkirjat tulisivat Suomen osalta voimaan.

Euroopan unionin neuvosto on 8 päivänä maaliskuuta 2004 tehnyt päätöksen, jonka mukaan unionin jäsenvaltiot, jotka allekirjoittavat pöytäkirjat, ratifioivat ne samanaikaisesti viimeistään 31 joulukuuta 2006. Tätä ratifiointia ei kuitenkaan ole toistaiseksi tapahtunut johtuen eräistä vakuutusteknisistä ongelmista ja toisaalta siitä, että kaikissa edellä tarkoitetuissa valtioissa tarvittavaa kansallista lainsäädäntöä ei vielä ole saatu valmiiksi.

Näistä syistä on erittäin epävarmaa milloin pöytäkirjojen ratifiointi tapahtuu ja jo vahvistetut lait, ydinvastuulain muuttamisesta annettu laki (493/2005) mukaan lukien, voitaisiin saattaa voimaan.

Ydinenergian tuottamisen voidaan katsoa Suomessa jo olevan vakiintunut teollisuudenala. Näin ollen syyt, joiden aikanaan katsottiin vaativan luopumista vahingonkorvausoikeudessa pääsääntönä olevan rajoittamattoman vastuun periaatteesta silloin vielä varhaisessa kehitysvaiheessaan olleen alan kehityksen suojaamiseksi, eivät enää ole ajankohtaisia. Samaan tulokseen on aikaisemmin tultu muun muassa Saksassa, Sveitsissä ja Japanissa.

Näin ollen on tarpeen omaksua rajoittamaton vastuu jo nykytilanteessa jäämättä odottamaan pöytäkirjojen ratifiointia ja tämän toteuttamiseksi annetun lainsäädännön voimaantuloa.

Uudistetun korvausjärjestelmänkin toteuttaminen jää odottamaan, minkä vuoksi vahingonkärsijöiden asemaa tulisi parantaa viivyttämättä myös laitoksenhaltijan pakolli-

sen vastuuvakuutuksen olennaisella korottamisella.

2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi korvausvastuun rajoittamisesta vain siihen määrään, joka on katettavissa vakuutuksella ja siten vahingonkorvausoikeudessa keskeisen rajoittamattoman vastuun periaatteen omaksumista.

Esityksessä ehdotetaan laitoksenhaltijan nykyisen vastuumäärän korottamista 600 miljoonaan erityisnosto-oikeuteen, joka vastaisi osapuilleen edellä kohdassa 1 mainittua 700 miljoonan euron määrää. Pariisin ydinvastuuyleissopimus edellyttää vielä nykyisin vastuumäärän ilmaisemista erityisnosto-oikeuksina. Tämä vastuumäärä tulisi edelleen vakuuttaa tai antaa siitä muu taloudellinen takuu. Korvausyhteisön vastuu jäisi nykyiselleen, kunnes edellä tarkoitetut pöytäkirjat tulisivat kansainvälisesti voimaan.

3 Esityksen vaikutukset

Siirtyminen rajoittamattomaan vastuuseen asettaisi ydinvoimateollisuuden tältä osin samaan asemaan kuin muun teollisuuden yleensä. Se, missä määrin suuronnettomuuden seurauksena syntyvien vahinkojen korvaamiseen käytettävissä olevien varojen määrä tosiasiallisesti lisääntyisi uudistuksen seurauksena, jää riippumaan teollisuudenalan menestyksestä jatkossa sekä siitä, mitä varallisuutta kullakin ydinvoimaa tuottavalla yrityksellä on. Käytännössä voi osoittautua että suuronnettomuuden sattua pelkästään ydinvoimatuotantoa harjoittavan yrityksen omaisuus voi menettää onnettomuuden seurauksena arvonsa lähes kokonaan. Sellaisessa tapauksessa vahingonkäräjien asema ei olennaisesti parani, vaan jäisi nykyisten vakuutusvelvoitteiden ja muiden ydinvastuujärjestelyjen varaan. Vahingonkäräjien asema olisi kuitenkin näissäkin olosuhteissa huomattavasti parempi kuin muiden katastrofiluokan teollisuusonnettomuuksien yhteydessä.

Rajoittamaton vastuu ei yritysten kannalta aiheuta suoranaisia kustannuksia normaalissa toiminnassa. Joissakin tapauksissa voi olla,

että yritysten pääomahuollossa esiintyisi nykytilanteeseen verrattuna enemmän selvitystyötä luotonantajien suuntaan. Tiedossa ei ole, että esimerkiksi Saksassa, Sveitsissä tai Japanissa ydinenergiatuotannon pääomakustannukset olisivat korkeampia kuin maissa, joissa vastuu on rajoitettu.

Esityksen varsinaiset taloudelliset vaikutukset ilmenisivät ydinvoimalaitosten haltijoiden, Fortum Power and Heat Oy:n, jäljempänä *Fortum*, ja Teollisuuden Voima Oyj:n, jäljempänä *TVO*, vakuutusmaksujen nousemisena. Valtio ei ole Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen hallinnassa olevan tutkimusreaktorin osalta vakuutusvelvollinen.

Vakuutusmaksut ovat Suomessa pysyneet selvästi alemmina kuin Keski-Euroopassa yleensä, eikä niillä nykyisin ole juurikaan vaikutusta ydinvoimalla tuotetun sähkön hintaan. Esitys merkitsisi vakuutusmäärän noususta nykyisestä selvästi yli kolminkertaiseksi.

4 Asian valmistelu

Valmisteltaessa vuoden 2005 esitystä käytiin asiassa laaja lausuntokierros. Lisäksi oli käytettävissä silloisen kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman laajapohjaisen ydinvastuutoimikunnan mietintö (Kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 6/2003).

Toimikunta esitti tuolloin, että Suomen lainsäädännössä omaksutaan laitoksenhaltijan rajoittamattoman vastuun periaate. Mietintöön sisältyi Energia-alan Keskusliiton ry Finergyn eriävä mielipide, jossa katsottiin, että rajoittamaton ydinvastuu ei käytännössä tuo lisää korvausturvaa vahingonkäräjille ja vain käytännössä heikentäisi ydinvoimayhtiöiden luotto- ja vakuutuskelvopuutta sekä kiinnostavuutta osake- ja rahoitusmarkkinoilla. Edelleen toimikunta katsoi, että rajoittamaton vastuu tulee kattaa vähintään 700 miljoonan euron määrällisellä vakuutuksella, jota tulisi lisäksi pyrkiä korottamaan vakuutuskapasiteetin salliessa.

Fortum, TVO ja Energia-alan Keskusliitto ry Finergy katsoivat antamissaan lausunnoissa, että osaksi suomalaista järjestelmää ei pidä ottaa sellaisia piirteitä, kuten rajoittamaton vastuu, jotka poikkeavat kansainvälisestä

valtasuuntauksesta. Rajoittamaton vastuu ei toisi vahingonkäräjille käytännössä mitään lisäetuutta, mutta voisi sen sijaan tuoda välillisesti negatiivisia vaikutuksia; suomalaisten voimayhtiöiden toiminta kytkeytyy kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden toimintaan, jonka puitteissa poikkeukset yleisestä kansainvälisestä käytännöstä voivat olla epäedullisia. Kansainvälisillä sijoitus- ja rahamarkkinoilla voitaisiin rajoittamaton vastuu pitää haitallisena, koska sen perusteena ei ole kansainvälisesti sovittua käytäntöä. Haitallisuus johtuisi rajoittamattoman vastuun aiheuttamasta epävarmuudesta, mikä puolestaan saattaisi nostaa muun muassa rahoituskuluja. Lisäksi tällainen korvaustilanne on erittäin epätodennäköinen. Tämän vuoksi ehdotettu 18 §:n 1 momentin säännös olisi tullut poistaa vuoden 2005 esityksestä. Fortum, TVO ja Energia-alan Keskusliitto totesivat myös tärkeintä olevan, että kansainvälisiltä vakuutusmarkkinoilta löytyy kapasiteetti vakuutusvelvollisuuden kattamiseen ja että 700 miljoonaa euroa on enemmän kuin riittävä määrä. Tämän vuoksi velvollisuus ottaa vakuutus ("vakuutus laitosta kohden") lain 24 §:n mukaisesti viidesosalla korotettuna ei enää ole perusteltua. Vaatimuksen poistaminen ei heikentäisi korvauksen saajan asemaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö ja Suomen luonnonsuojeluliitto ry kannattivat tuolloin rajoittamattomaan vastuuseen siirtymistä.

Sen vuoksi, että vuoden 2005 esitys oli käsitellyllä olevaan esitykseen verrattuna huomattavasti laajempi, mutta sisälsi samat keskeiset uudistukset, työ- ja elinkeinoministeriö on halunnut kiirehtiä näiden uudistusten voimaantuloa ja on siksi tyytynyt suppeaan lausuntomenettelyyn.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausunnon esitysluonnoksesta oikeusministeriöltä, Säteilyturvakeskukselta, Pohjoismaiselta Ydinvarustuspöytäkirjalta, Teollisuuden Voima Oyj:ltä, Fortum Power and Heat Oy:ltä sekä Fennovoima Oyj:ltä.

Lausunnon esitysministeriö on pitänyt tärkeänä, että Suomessa sijaitsevien ydinlaitosten haltijoiden rajoittamaton vahingonkorvausvastuu Suomessa syntyneistä ydinvahingoista saatetaan voimaan ilman viivytyksiä. Oikeusministeriön mielestä asian merkittä-

vyys ja lainvalmisteluprosessin läpinäkyvyys huomioon ottaen työ- ja elinkeinoministeriön tulee kuulla sidosryhmiä olennaisesti laajemmin. Erityisesti ympäristöjärjestöjen sekä ympäristö- ja terveysviranomaisien kuuleminen on välttämätöntä ennen esityksen saatamista valtioneuvoston käsiteltäväksi. Koska ydinvarustulaki on säädetty ennen nykyistä perustuslakia, on samalla huolehdittava siitä, että sääntely saatetaan perustuslain vaatimuksia vastaavaksi. Oikeusministeriön mielestä hallituksen esitykseen olisi tarpeen lisätä esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisympäristöstä koskeva jakso. Oikeusministeriö on lisäksi esittänyt huomautuksia esitysluonnoksen yksityiskohdista. Oikeusministeriön esitykset ja huomautukset on otettu huomioon.

Säteilyturvakeskus on lausunnossaan todennut, että lakiehdotus on kannatettava ja vastaa keskuksen ydinlaitosten lupaprosessin yhteydessä esittämiä lausuntoja. Erityisesti tämä koskee rajoittamattoman vastuun periaatetta, jota on pidettävä oikeana. Keskus on lisäksi esittänyt eräitä yksityiskohtaisia huomautuksia, joiden sisältö on otettu hallituksen esityksessä huomioon.

Pohjoismaainen Ydinvarustuspöytäkirja on lausunnossaan tuonut esiin ne käytännön vaikeudet vahinkojen hoidossa ja korvausten maksamisessa, jotka aiheutuvat siitä, että Suomessa tapahtuneen ydinvarustuksen seurauksena voi vahingonkäräiseitä olla useassa maassa, joissa nyt ehdotetun lain perusteella sovelletaan eri korvauskattoja. Jos korvauksia joudutaan lain 20 §:n mukaisesti alentamaan, saattaa tämä asettaa vahingonkäräiseet eriarvoiseen asemaan samalla kun korvausprosessin hoidosta tulee erittäin haastava. Vakuutusmäärän osalta pooli toteaa ehdotetun 600 miljoonan euron vakuutusvelvollisuuden merkitsevän sitä, että korko- ja oikeudenkäyntikuluneen sekä vahingonselvittelykustannuksineen voi vakuutusmaksantajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä nousta enintään 660 miljoonaan erityisnosto oikeuteen. Tämän ei kuitenkaan odoteta muodostuvan lakiehdotuksen sisältämässä laajuudessa ongelmalliseksi. Pooli kuitenkin korostaa sitä, että terrorismista aiheutuvat ydinvahingot kuuluvat vastuuvakuutuksen piiriin ja että useimmista riskeistä poiketen terrorismin

kattamiseen käytettävissä oleva vakuutuskapasiteetti on riippuvainen mahdollisista suurvahingoista, joiden seurauksena kapasiteetin merkittävä väheneminen on mahdollista.

Vielä pooli on todennut voivansa antaa vahvistuksen vakuutuksen voimaansaattamiselle korotetulle vastuumäärälle vasta, kun lain lopullinen sisältö on tiedossa ja pooli on neuvotellut riskin jälleenvakuuttamisesta jälleenvakuuttajiensa kanssa.

Lopuksi pooli on todennut, että ydinlaitosten vakuutukset merkitään yleensä 12 kuukauden jaksolle, pääsääntöisesti kalenterivuodeksi, joten nyt voimassa olevat vakuutukset umpeutuvat 31 päivänä joulukuuta 2010 ja neuvottelut seuraavan kalenterivuoden vakuutuksista käynnistynevät lähiviikkoina. Näistä syistä uusien säännösten ja niiden soveltamisajankohdan väliin on varattava riittävästi aikaa neuvotteluille vakuutuksenottajien ja jälleenvakuuttajien kanssa.

Fennovoima Oyj on lausunut, ettei sillä ole esitysluonnokseen huomautettavaa. Sen sijaan Teollisuuden Voima Oyj (TVO) ja Fortum Power and Heat Oy (Fortum) eivät ole pitäneet perusteltuna sitä, että suomalaisen laitoksenhaltijan ydinvastuuvetoitteet poikkeavat olennaisesti kansainvälisestä ydinvastuujärjestelmästä, etenkin jos tästä aiheutuu lisäkustannuksia. Esitysluonnoksessa ei myöskään ole huomioitu sitä, että kansainvälisessä ydinvastuujärjestelmässä vastuu on ankaraa ja se on kanavoitu laitoksenhaltijaan, minkä lisäksi laitoksenhaltijalla on vakuuttamisvelvollisuus, jota muilla teollisuudenaloilla ei yleensä ole. Kysymys on tämän tasapainon muuttamisesta Suomessa.

Sekä TVO että Fortum korostavat ydinlaitoksiensa turvallisuutta ja sen lisäämiseksi

jatkuvasti tehtävää kehitystyötä, minkä vuoksi välitöntä tarvetta parantaa vahingonkärsijän asemaa ei ole olemassa, eikä vakuutus- turvan enimmäisrajan nostamiselle ole ydinteknistä perustetta.

Nykytilanteessa kansainvälisen korvausyh- teisön korvausosuus olisi varsin pieni ja Suomen valtion korvausosuuden kokonaan puuttuessa tilanne olisi Fortumin mielestä vuoden 2005 lainsäädäntöön verrattuna huono. Mahdollisuus kansallisessa laissa säätää rajoittamaton vahingonkorvausvastuu on molempien voimayhtiöiden mielestä Pariisin ydinvastuuyleissopimuksen nykysisällön valossa epäilyksenalainen ja tulisi selvittää ennen hallituksen esityksen antamista.

Lausunnossaan TVO on todennut eduskun- nan kesällä 2010 hyväksymän lausuman (TaVM 13/2010vp) edellyttäneen ydinvas- tuulain muuttamista siten, että laki parantaa Suomen *sisäistä* ydinvahinkoturvaa, minkä vuoksi laitoksenhaltijan vastuun enimmäis- määrä muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista tulisi edelleen rajoittaa 175 miljoonaan erityisnosto-oikeuteen. TVO on lisäksi katsonut, että Brysselin lisäyleissopi- muksen määräykset eivät sallisi nykyisen korvausyh- teisön korvausosuuden lisäämistä laitoksenhaltijan vastuumäärän päälle. Tätä ei myöskään ole esitysluonnoksessa perustel- tu tarkemmin.

Lopuksi TVO on esittänyt eräitä yksityis- kohtaisia huomautuksia, jotka on otettu halli- tuksen esityksessä tarpeellisilta osin huomi- oon, minkä lisäksi se on katsonut, että voi- massaolevista vakuutus- sopimuskausista joh- tuen laki voisi tulla voimaan aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälän a kohtaan sisältyvästä ydinpolttoaineen määritelmästä poistettaisiin siihen nykyisin sisältyvä valtuutus valtioneuvostolle määrätä muiden halkeavien aineiden kuulumisesta polttoaineen käsitteen piiriin. Tällaiselle valtuutukselle ei ole lain voimassaolon aikana ollut tarvetta. Valtuutussäännöistä ei myöskään ole mahdollista kirjoittaa perustuslain kannalta riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Pykälän e kohtaan nykyisin sisältyvä valtuutus sisällyttää lain soveltamisalaan muita laitoksia, joissa on ydinpoltoainetta tai radioaktiivista tuotetta, poistettaisiin tarpeettomana. Siinä tapauksessa, että lupaa sellaisen laitoksen rakentamiseen haettaisiin, e kohdan luetteloa voitaisiin täydentää asianmukaisesti.

Pykälän 2 momentissa oleva viittaus markkaan saatetaan ajan tasalle.

2 §. Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti nykyistä, lukuun ottamatta sitä, että lain soveltamatta jättämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella eikä yksittäistapauksittain hallintopäätöksellä. Säännöksessä on pyritty nykyistä täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin määrittelemään edellytykset, joiden vallitessa ydinvahingon vaara voitaisiin katsoa niin vähäiseksi, ettei ydinvastuulakia tulisi soveltaa pykälässä mainittuihin aineisiin ja laitoksiin.

3 §. Ehdotetulla muutoksella selkeytettäisiin ydinvastuujärjestelmää ja samalla saatettaisiin tilanne meillä vastaamaan tilannetta useimmissa Pariisin yleissopimukseen liittyneissä maissa. Muutoksen johdosta erillinen sääntely useamman samalla alueella olevan laitoksen pitämiseksi yhtenä laitoksena ei enää olisi tarpeen. Ehdotettu muutos ei vaikuttaisi ydinlaitoksen haltijan ydinvastuulain mukaisen samasta ydintapahtumasta johtuneiden ydinvahingon korvaamiseen, koska korvausvastuu on haltijakohtainen.

4 §. Pykälän 1 momentin viittaus 15 a §:n 1 momenttiin ehdotetaan korvattavaksi viittauksella pelkästään 15 a §:ään, koska se ehdo-

tuksen mukaan sisältäisi vain yhden momentin. Pykälän 3 momentissa olevan valtuutussäännöksen on tarkoitus tehdä mahdolliseksi se, että Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan ollessa vastuussa vahingosta 2 momentin mukaisesti muualla kuin sopimusvaltiossa syntyneestä vahingosta, tämän korvausvelvollisuutta voidaan rajoittaa enintään samaan määrään kuin tuon valtion lainsäädännön mukaan suoritettaisiin sieltä peräisin olevasta vahingosta, joka syntyy Suomessa. Perusteltua olisi sallia valtuutussäännöksen soveltaminen vain sellaisessa tapauksessa, että vieras valtio, jonka alueella on ydinlaitos, ei ole sopimusvaltio, eikä muutoinkaan ulota kansallisessa laissaan olevia korvausetuja täysimääräisesti Suomessa kärsittyyn vahinkoon.

15 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset kanavointiperiaatteesta tehtävän poikkeuksiin, koska 17 §:n 2 momentissa ei ole kysymys sellaisesta poikkeuksesta ja toisaalta 15 a §:ssä tarkoitetaan tilannetta, jossa vastuu kohdistuu muuhun kuin laitoksenhaltijaan lähinnä kuljetusalalla voimassa olevien kansainvälisten sopimusten määräysten vuoksi.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin selvyden vuoksi säännös, siitä että jos momentissa tarkoitettussa tapauksessa ydinlaitoksen haltija on vastuussa Wienin yleissopimuksen mukaan, momentin soveltamisen edellytyksenä on, ettei kysymyksessä ole sanotun yleissopimuksen sopimusvaltio, joka on liittynyt myös yhteispöytäkirjaan.

15 a §. Pykälän muutoksella pyritään tekemään selväksi se, ettei 15 §:n kanavointisäännös estä noudattamasta niitä lähinnä meri- ja ilmakuljetusalalla tehtyjä kansainvälisiä sopimuksia tai niitä vastaavia kansallisen lainsäädännöksiä, joissa vastuu ydinaineiden kuljetuksen yhteydessä sattuneesta ydintapahtumasta aiheutuneista ydinvahingoista on asetettu muulle kuin laitoksenhaltijalle, esimerkiksi rahdinkuljettajalle.

Pykälään ei enää ehdoteta otettavaksi voimassa olevaa 2 momenttia vastaavaa sään-

nöstä. Tässä säännöksessä on käsitelty sellaisia tilanteita, jolloin kuljetuksen yhteydessä syntyneen ydinvahingon osalta korvausta voidaan hakea muulta kuin laitoksenhaltijalta turvautumatta tämän lain säännöksiin, esimerkiksi jonkin kuljetusalalla voimassa olevan kansainvälisen yleissopimuksen tai sitä vastaavan kansallisen säädöksen nojalla. Vastuun kanavointia laitoksenhaltijaan ei ole suinkaan voitu toteuttaa kaikissa kuljetusalan sopimuksissa. Tarkoituksena on nyt luopua ydinvastuulaissa kokonaan sellaisten sopimusten ja vastaavien kansallisten säädösten muodostamien poikkeusten luetteloinnista ja korvata sääntely ehdotetulla säännöksellä ja 16 §:n takautumisoikeuden käyttöä koskevalla säännöksellä.

16 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan luovuttavaksi niiden säädösten luetteloinnista, joiden nojalla korvausta ydinvahingosta on suoritettu, minkä johdosta vahingonkäräjien oikeus siirtyy. Siten laitoksenhaltija lopulta vastaisi edelleen aina silloin kun ydinvahinko ei tulisi suoraan laitoksenhaltijan korvattavaksi, koska kanavointiperiaatteen mukaista on johtaa vastuu lopullisesti laitoksenhaltijalle, eikä esimerkiksi rahdinkuljettajalle, joka on joutunut korvauksia suorittamaan.

18 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jossa perustetaan laitoksenhaltijan rajoittamaton vastuu. Tämä vastuu koskisi vain niitä vahinkoja, jotka ilmenevät Suomessa.

Pykälän 1 momentissa nyt oleva vastuun määrällinen rajoitus on pykälän viimeisessä momentissa olevan asetuksenantovaltuuden nojalla aikaisemmin korotettu 175 miljoonaan erityisnosto-oikeuteen. Ehdotettu uusi vastuumäärä, joka on samalla laitoksenhaltijan vastuun enimmäismäärä, 600 miljoonaa erityisnosto-oikeutta, otettaisiin myös 1 momenttiin ja samalla tarkennettaisiin vastuun määrällinen rajoitus koskemaan vain muualla kuin Suomessa syntyneitä ydinvahinkoja.

Korkoja ja oikeudenkäyntikuluja koskeva säännös jäisi pykälän toiseen momenttiin.

19 §. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti sen tilanteen varalta, että vastuussa olisi laitoksia, joiden vastuu on rajoittamaton sekä laitoksia, joiden vastuu olisi määrällisesti rajoitettu.

Samalla pykälän kieliasu saatettaisiin nykyaikaa vastaavaksi.

23 §. Pykälässä on säädetty laitoksenhaltijan velvollisuudesta ottaa ja pitää voimassa vakuutus, joka kattaa 18:ssä tarkoitetun vastuun. Rajoittamattoman vakuutuksen saaminen ei ole mahdollista, minkä vuoksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että vakuutus olisi otettava myös määrältään rajoittamattoman vastuun kattamiseksi, mutta vain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuun enimmäismäärään saakka.

Pykälän 2 momentti jäisi muutoin ennalleen, mutta vastuun sijasta tarkoitetaan vastuun enimmäismäärää.

24 §. Pykälässä säädetään nykyisin siitä, että vakuutuksen ollessa sellainen, että vakuutusmäärä kattaa jokaisesta ydintapahtumasta aiheutuvan vastuun, vakuutusmäärän tulee olla laitoksenhaltijan vastuun enimmäismäärän suuruinen. Edelleen säännökseen sisältyy laitoksenhaltijan velvollisuus ottaa vakuutus korotettuna viidesosalla vastuun enimmäismäärästä, jos vakuutus on sellainen, että se kunakin hetkenä on voimassa *laitosta kohden*.

Lain voimassaoloaikana on osoittautunut, että sellaisen vakuutuksen saaminen, jossa vakuutusmäärä kattaisi jokaisesta ydintapahtumasta aiheutuvan vastuun, ei ole käytännössä mahdollista. Vakuutukset onkin myönnetty säännönmukaisesti siten, että vakuutus on voimassa kunakin hetkenä laitosta kohden. Tällöin vakuutus vastaa ydintapahtuman aiheuttamista ydinvahingoista vakuutusmäärään saakka, mutta ei enää mahdollisen uuden ydintapahtuman aiheuttamista ydinvahingoista, muuta kun siltä osin kuin vakuutusmäärä on edellisen ydintapahtuman seurauksena vielä käyttämättä. Tällainen vakuutus on Pariisin yleissopimuksen nojalla ollut ja on edelleen sallittu. Siltä varalta, että samalla ydinlaitoksella tapahtuisi useampia perättäisiä ydintapahtumia, ydinvastuulakiin otettiin alunperin säännös, jonka mukaan vakuutus on otettava sellaisena, että vakuutusmäärä on korotettava viidesosalla.

Edellä 18 §:ssä ehdotetun 600 miljoonan erityisnosto-oikeuden suuruisen vastuun enimmäismäärän vakuuttaminen voi osoittautua saatavilla olevaan vakuutuskapasiteettiin nähden vaikeaksi. Tuon määrän korotta-

minen vielä viidenneksellä saattaisi vaarantaa vakuutuskapasiteetin löytämisen tai ainakin viivästyttää sitä. Korotusjärjestely on Suomen lisäksi käytössä vielä toistaiseksi Ruotsissa, mutta kansainvälisessä käytännössä sitä ei sovelleta. Ottaen huomioon sen, että korotusmenettelyn poistaminen ei heikentäisi vahingonkäräjien asemaa, ehdotetaan, että pykälää ei sovelleta tämän lain ollessa voimassa.

34 §. Vakavan ydinonnettomuuden laadusta ja laajuudesta ei voi olla etukäteen sellaista tietoa, jonka nojalla olisi tarkoituksenmukaista antaa korvausperusteita koskevia täydentäviä perustuslain 80 §:n 1 momentin edellyttämiä säännöksiä valtion korvausvastuusta siltä osin kuin ei suoraan johdu alan kansainvälisistä sopimuksista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että valtion korvausvastuuta koskevaa säännöstä ei tämän lain ollessa voimassa sovelleta.

2 Voimaantulo ja voimassaoloaika

Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan mahdollisimman pian mutta kuitenkin vasta kun korotettu vastuumäärä on katettavissa, eikä voimassa oleva vakuutus sopimus estä korotuksen toteuttamista.

Lain olisi tarkoitus olla voimassa siihen saakka, kunnes vuoden 2005 esityksen pohjalta annettu laki (493/2005) tulee voimaan joko sellaisenaan tai muilta osin kuin 30—32 §:n säännösten osalta. Jos Pariisin ydinvastuuyleissopimus ja Brysselin lisäyleissopimus tulisivat Suomen osalta voimaan yhtäaikaan, saatettaisiin ydinvastuulain muuttamisesta annettu laki (493/2005) voimaan yhtenä kokonaisuutena. Jos sitä vastoin kävisi niin, että Pariisin ydinvastuuyleissopimus tulisi Suomen osalta voimaan ensin, saatettaisiin edeltä tarkoitettu laki voimaan muilta osin kuin 30—32 §:n säännösten osalta, jotka saatettaisiin voimaan myöhemmin. Kummassakaan tapauksessa nyt ehdotettu laki ydinvastuulain muuttamisesta ei voisi enää jäädä voimaan.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Vahingonkäräjien asemaa on valtiösääntöoikeudellisesti arvioitava perustuslain 15 §:ssä turvattuna omaisuuden suojan kannalta. Omaisuudella tarkoitetaan perustuslakivaliokunnan käytännössä varallisuusarvoisia etuja kuten vahinkoa kärjineen tuomiolla tai sopimuksella vahvistettua oikeutta vahingonkorvaukseen.

Ydinvastuun järjestämistä koskevat säännökset niihin aikaisemmin sisältyneine vastuurajoituksineen on Suomessa ennen perustuslain voimaantuloa saatettu voimaan tavanomaisessa säätämisyjärjestyksessä. Esityksessä lähdetään siitä, että vahingonkorvausta ei enää rajoiteta. Esitys ei ole ongelmallinen perustuslain 15 §:n kannalta.

Ydinlaitoksen haltijan kannalta vahingonkorvausvelvollisuutta turvaavaa vakuutusvelvollisuutta voidaan tarkastella perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuna elinkeinovapauden kannalta. Ydinlaitosten toimintaa säännellään ydinenergialain nojalla. Sen 5 luvun säännösten mukaan toiminta ei ole mahdollista, ellei ydinvastuulaissa säädettyä velvollisuutta ole täytetty. Elinkeinovapautteen kohdistuvista rajoituksista, jollaisena ydinvastuulaista ja esityksestä ilmeneviä velvollisuuksia on edellä esitetyn valossa pidettävä, on aina säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeuden rajoitusta koskevat täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Rajoitusten olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laadun ja edellytysten tulee ilmetä laista (esimerkiksi PeVL 4/2000 vp).

Esitys ei siten ole ongelmallinen perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ydinvastuulain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ydinvastuulain (484/1972) 1 §:n 1 momentin a ja e kohta ja 2 momentti, 2 ja 3 §, 4 §:n 1 ja 3 momentti, 15 §:n 1 ja 3 momentti, 15 a §, 16 §:n 1 momentti, 18 ja 19 § sekä 23 §:n 1 ja 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §:n 1 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 15 a § sekä 16 §:n 1 momentti laissa 820/1989, 15 §:n 3 momentti ja 18 § laissa 588/1994 sekä 23 §:n 1 momentti laissa 89/1999, seuraavasti:

1 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

a) *ydinpolttoaineella* halkeavaa ainetta, joka sisältää metallin, seoksen tai kemiallisen yhdisteen muodossa olevaa urania tai plutoniumia;

e) *ydinlaitoksella* ydinreaktoria, lukuun ottamatta aluksessa tai muussa kuljetusvälineessä olevaa ja siinä voimanlähteenä käytettyä tai käytettäväksi tarkoitettua ydinreaktoria,

ydinainetta valmistavaa tai käsittelevää tehdasta, ydinpolttoaineen isotooppeja erottavaa tehdasta, säteilytetyn ydinpolttoaineen muokkausta suorittavaa tehdasta, sekä

ydinaineen säilytyslaitosta, jos laitosta ei ole tarkoitettu vain tilapäiseen varastointiin aineen kuljetuksen aikana;

Vahingonkorvauksen suuruutta määrättäessä muunnetaan erityisnosto-oikeus kansalliseksi valuutaksi sen kurssin mukaan, joka oli voimassa sinä päivänä, jolloin ydintapahtuma sattui, jollei lisäyleissopimukseen kuuluvien valtioiden kesken ole 30—32 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa sovittu muuta päivää käytettäväksi muuttamisessa yksittäisen ydintapahtuman osalta. Muunnettaessa erityisnosto-oikeutta kansalliseksi valuutaksi on valuutan arvo määrättävä noudattaen sitä laskutapaa, jota Kansainvälinen Valuuttarahasto noudatti toiminnassaan ja suorituksissaan edellä tarkoitettuna päivänä.

2 §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säättää, että tätä lakia ei sovelleta ydinpolttoaineisiin tai radioaktiivisiin tuotteisiin, joihin liittyvä ydinvahingon vaara on vähäinen niiden pienen määrän, matalan rikastusasteen tai vähäisen radioaktiivisuuden vuoksi, taikka ydinlaitoksiin, joissa on ainoastaan tällaisia ydinaineita.

3 §

Samana haltijan kahta tai useampaa samalla laitosalueella Suomessa sijaitsevaa ydinlaitosta on pidettävä tätä lakia sovellettaessa yhtenä laitoksena yhdessä saman haltijan samalla laitosalueella sijaisevien muiden tilojen kanssa, joissa säilytetään ydinainetta.

4 §

Tämän lain muut säännökset kuin 15 §:n 3 momentti ja 15 a § eivät koske sellaisen valtion alueella sattuneesta ydintapahtumasta aiheutunutta ydinvahinkoa, joka ei ole sopimusvaltio.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säättää, että korvausta ei ole Suomessa suoritettava muussa kuin sopimusvaltiossa syntyvästä ydinvahingosta enempää kuin korvausta on mainitun valtion oikeuden mukaan suoritettava Suomessa syntyvästä ydinvahingosta, edellyttäen, että sellaisen valtion alueella on ydinlaitos. Asetuksella ei kuitenkaan voida rajoittaa sellaiseen ydinaineiden kuljetusta

koskevaan yleissopimukseen perustuvaa vastuuta, johon Suomi on liittynyt.

15 §

Tämän lain tai muussa sopimusvaltiossa voimassa olevan vastaavan lainsäädännön korvaussäännösten mukaista korvausta ydinvahingosta ei voida vaatia muulta kuin ydinlaitoksen haltijalta tai tämän vastuun varalta vakuutuksen myöntäneeltä vakuutusyhtiöltä.

Ydinvahingosta, jota tämän lain korvaussäännökset tai vastaavat muun sopimusvaltion lain säännökset eivät koske, ei saa vaatia korvausta Suomessa, jos ydinvahinko on aiheutunut aluksella tapahtuneen ydinaineiden kuljetuksen aikana sattuneesta ydintapahtumasta tai muutoin aluksen käyttämisestä ja jos ydinlaitoksen haltija tai käyttäjä on vastuussa vahingosta sellaisen valtion lain mukaan, joka olematta sopimusvaltio, on liittynyt Wienin yleissopimukseen, tai sellaisen muussa vieraassa valtiossa voimassa olevan, korvausvastuuta ydinvahingosta koskevan lainsäädännön mukaan, joka on kaikissa suhteissa vahingonkäräjien kannalta yhtä edullinen kuin Pariisin yleissopimus tai Wienin yleissopimus. Jos näissä tapauksissa ydinlaitoksen haltija tai käyttäjä on vastuussa ydinvahingosta, sovelletaan luonnollisen henkilön vastuusta tämän tahallaan aiheuttamasta ydinvahingosta tässä laissa säädetyn lisäksi, mitä luonnollisen henkilön vastuusta 12 §:ssä ja 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ydinvahingoista sekä kuljetusvälineeseen kohdistuneesta vahingosta säädetään tässä laissa. Soveltamista ei estä se, ettei laitoksen haltija tai käyttäjä vastaa vahingosta sitä koskevan Wienin yleissopimuksen erityissäännöksen tai sellaista erityissäännöstä vastaavan tässä momentissa tarkoitettua vieraan valtion lain perusteella.

15 a §

Mitä 15 §:ssä säädetään, ei sovelleta siltä osin, kuin se olisi vastoin Suomea sitovien ydinaineiden kuljetusta koskevien kansainvälisten sopimusten velvoitteita tai sitä, mitä muualla laissa niiltä osin säädetään.

16 §

Sille, joka on Suomea sitovan ydinaineiden kuljetusta koskevan kansainvälisen sopimuksen tai vieraan valtion lainsäädännön perusteella joutunut suorittamaan korvauksen ydinvahingon johdosta, siirtyy vahingonkäräjien oikeus tämän lain mukaan vastuussa olevan ydinlaitoksen haltijaa vastaan. Jos korvaus johtuu vahingosta, jota tarkoitetaan 4 §:n 3 momentin nojalla annetussa määräyksessä, on korvausvelvollisella oikeus vaatia suorittamansa korvaus takaisin siltä laitoksenhaltijalta, joka olisi vastannut vahingosta, jos määräystä ei olisi annettu.

18 §

Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukainen vastuu samasta ydintapahtumasta johtuneista, Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on rajoittamaton. Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukaisen vastuun enimmäismäärä samasta ydintapahtumasta johtuneista, muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 600 miljoonaa erityisnosto-oikeutta. Valtioneuvostolla on oikeus laitoksenhaltijan hakemuksesta päättää, ottaen huomioon laitoksen koko tai laatu taikka kuljetuksen laajuus, että vastuun enimmäismäärä on alempi kuin 600 miljoonaa erityisnosto-oikeutta, mutta kuitenkin vähintään viisi miljoonaa erityisnosto-oikeutta. Ydinaineen kuljetuksen aikana sattuneesta ydintapahtumasta on laitoksenhaltija vastuussa tämän lain mukaan muiden vahinkojen kuin kuljetusvälineeseen kohdistuneen vahingon osalta vähintään viiden miljoonan erityisnosto-oikeuden määrään saakka.

Korvausmäärälle tuleva korko ja oikeudenkäyntikulujen korvaus eivät sisälly 1 momentissa tarkoitettuihin vastuumääriin.

19 §

Jos kahden tai useamman ydinlaitoksen haltijat ovat vastuussa samasta ydinvahingosta, vastaavat nämä siitä omasta ja toistensa puolesta, kukin kuitenkin enintään 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tätä ydinlaitosta koskevaan vastuun enimmäismäärään asti. Jos vahinko on syntynyt kuljetettaessa useamman ydinlaitoksen haltijan ydinaineita

samalla kuljetusvälineellä tai varastoitaessa kuljetuksen aikana niitä tilapäisesti samassa ydinlaitoksessa, on ydinlaitoksen haltijoiden yhteisen vastuun enimmäismäärä se korkein määrä, joka on voimassa johonkin näistä laitoksista nähden.

Jos jokin 1 momentin mukaan vastuussa olevista ydinlaitoksista sijaitsee Suomessa, vastaa tämän ydinlaitoksen haltija Suomessa syntyvästä ydinvahingosta omasta puolestaan ilman vastuun rajoitusta.

Ydinlaitosten haltijoiden kesken jaetaan vastuu sen mukaan kuin kunkin laitoksen osuuteen, vahingon syntymiseen ja muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

23 §

Tämän lain tai muun sopimusvaltion vastaavan lainsäädännön mukaisen ydinvahingosta johtuvan vastuun varalta tulee Suomes-

sa olevan ydinlaitoksen haltijalla olla Vakuutusvalvontaviraston hyväksymä vakuutus laitoksenhaltijan 18 §:n 1 momentissa tarkoitettun vastuun kattamiseksi sanotussa momentissa tarkoitettuun enimmäismäärään saakka.

Vakuutus voidaan ottaa:

1) siten, että vakuutusmäärä kattaa jokaisesta ydintapahtumasta aiheutuvan vastuun enimmäismäärän; tai

2) siten, että se kunakin hetkenä on laitosta kohden voimassa enimmäismäärän suuruisena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa päivään, jona ydinvastuulain muuttamisesta annettu laki (493/2005) tulee voimaan kokonaan tai muuten kuin 30—32 §:n säännösten osalta.

Ydinvastuulain (484/1972) 24 ja 34 §:ää ei sovelleta tämän lain tultua voimaan.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 2010.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Elinkeinoministeri *Mauri Pekkarinen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

ydinvastuulain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ydinvastuulain (484/1972) 1 §:n 1 momentin a ja e kohta ja 2 momentti, 2 ja 3 §, 4 §:n 1 ja 3 momentti, 15 §:n 1 ja 3 momentti, 15 a §, 16 §:n 1 momentti, 18 ja 19 § sekä 23 §:n 1 ja 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 3 §, 4 §:n 1 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 15 a § sekä 16 §:n 1 momentti laissa 820/1989, 15 §:n 3 momentti ja 18 § laissa 588/1994 sekä 23 §:n 1 momentti laissa 89/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

a) *ydinpolttoaineella* halkeavaa ainetta, joka käsittää metallin, seoksen tai kemiallisen yhdisteen muodossa olevaa uraania tai plutoniumia *taikka, sen mukaan kuin valtioneuvosto määrää, muuta halkeavaa ainetta;*

e) *ydinlaitoksella*

ydinreaktoria, lukuun ottamatta aluksessa tai muussa kuljetusvälineessä olevaa ja siinä voimanlähteenä käytettyä tai käytettäväksi tarkoitettua ydinreaktoria,

ydinainetta valmistavaa tai käsittelevää tehdasta, ydinpolttoaineen isotooppeja erottavaa tehdasta, säteilytetyn ydinpolttoaineen muokkausta suorittavaa tehdasta,

ydinaineen säilytyslaitosta, jos laitosta ei ole tarkoitettu vain tilapäiseen varastointiin aineen kuljetuksen aikana, sekä

sen mukaan kuin valtioneuvosto määrää, muuta laitosta, jossa on ydinpolttoainetta tai radioaktiivista tuotetta;

Vahingonkorvauksen suuruutta määrättäessä muunnetaan erityisnosto-oikeus Suomen rahaksi sen kurssin mukaan, joka oli voimassa sinä päivänä, jolloin ydintapahtuma sattui, jollei lisäyleissopimukseen kuuluvien valtioiden kesken ole 30—32 §:ssä tarkoitetuissa

1 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

a) *ydinpolttoaineella* halkeavaa ainetta, joka sisältää metallin, seoksen tai kemiallisen yhdisteen muodossa olevaa uraania tai plutoniumia;

e) *ydinlaitoksella* ydinreaktoria, lukuun ottamatta aluksessa tai muussa kuljetusvälineessä olevaa ja siinä voimanlähteenä käytettyä tai käytettäväksi tarkoitettua ydinreaktoria,

ydinainetta valmistavaa tai käsittelevää tehdasta, ydinpolttoaineen isotooppeja erottavaa tehdasta, säteilytetyn ydinpolttoaineen muokkausta suorittavaa tehdasta, sekä

ydinaineen säilytyslaitosta, jos laitosta ei ole tarkoitettu vain tilapäiseen varastointiin aineen kuljetuksen aikana;

Vahingonkorvauksen suuruutta määrättäessä muunnetaan erityisnosto-oikeus *kansalliseksi valuutaksi* sen kurssin mukaan, joka oli voimassa sinä päivänä, jolloin ydintapahtuma sattui, jollei lisäyleissopimukseen kuuluvien valtioiden kesken ole 30—32 §:ssä tarkoite-

tapauksissa sovittu muuta päivää käytettäväksi muuntamisessa yksittäisen ydintapahtuman osalta. Muunnettaessa erityisnosto-oikeutta Suomen rahaksi on markan arvo määrättävä noudattaen sitä laskutapaa, jota Kansainvälinen Valuuttarahasto noudatti toiminnassaan ja suorituksissaan edellä tarkoitettuna päivänä.

2 §

Valtioneuvostolla on valta määrätä, että tätä lakia ei ole sovellettava ydinlaitokseen, ydinpolttoaineeseen tai radioaktiiviseen tuotteen, jos siihen liittyvä ydinvahingon vaara on vähäinen.

3 §

Valtioneuvosto tai sen määräämä viranomainen voi määrätä, että saman haltijan kahta tai useampaa samalla alueella Suomessa sijaitsevaa ydinlaitosta on pidettävä tätä lakia sovellettaessa yhtenä laitoksena joko sellaisenaan tai yhdessä saman haltijan samalla alueella sijaitsevien muiden tilojen kanssa, joissa säilytetään radioaktiivista ainetta.

4 §

Tämän lain muut säännökset kuin 15 §:n 3 momentti ja 15 a §:n 1 momentti eivät koske sellaisen valtion alueella sattuneesta ydintapahtumasta aiheutunutta ydinvahinkoa, joka ei ole sopimusvaltio.

Asetuksella voidaan säätää, että korvausta ei ole Suomessa suoritettava muussa kuin sopimusvaltiossa syntyvästä ydinvahingosta enempää kuin korvausta on mainitun valtion oikeuden mukaan suoritettava Suomessa syntyvästä ydinvahingosta. Asetuksella ei kuitenkaan voida rajoittaa sellaiseen 15 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun yleissopimukseen perustuvaa vastuuta, johon Suomi on liittynyt.

tuissa tapauksissa sovittu muuta päivää käytettäväksi muuntamisessa yksittäisen ydintapahtuman osalta. Muunnettaessa erityisnosto-oikeutta *kansalliseksi valuutaksi* on valuutan arvo määrättävä noudattaen sitä laskutapaa, jota Kansainvälinen Valuuttarahasto noudatti toiminnassaan ja suorituksissaan edellä tarkoitettuna päivänä.

2 §

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että tätä lakia ei sovelleta ydinpolttoaineisiin tai radioaktiivisiin tuotteisiin, joihin liittyvä ydinvahingon vaara on vähäinen niiden pieneen määrän, matalan rikastusasteen tai vähäisen radioaktiivisuuden vuoksi, taikka ydinlaitoksiin, joissa on ainoastaan tällaisia ydinaineita.

3 §

Samana haltijan kahta tai useampaa samalla laitosalueella Suomessa sijaitsevaa ydinlaitosta on pidettävä tätä lakia sovellettaessa yhtenä laitoksena yhdessä saman haltijan samalla laitosalueella sijaitsevien muiden tilojen kanssa, joissa säilytetään *ydinainetta*.

4 §

Tämän lain muut säännökset kuin 15 §:n 3 momentti ja 15 a § eivät koske sellaisen valtion alueella sattuneesta ydintapahtumasta aiheutunutta ydinvahinkoa, joka ei ole sopimusvaltio.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että korvausta ei ole Suomessa suoritettava muussa kuin sopimusvaltiossa syntyvistä ydinvahingosta enempää kuin korvausta on mainitun valtion oikeuden mukaan suoritettava Suomessa syntyvästä ydinvahingosta. edellyttäen, että sellaisen valtion alueella on ydinlaitos. Asetuksella ei kuitenkaan voida rajoittaa sellaiseen *ydinaineiden kuljetusta koskevaan* yleissopimukseen perustuvaa vastuuta, johon Suomi on liittynyt.

15 §

Tämän lain tai muussa sopimusvaltiossa voimassa olevan vastaavan lainsäädännön korvaussäästöjen mukaista korvausta ydinvahingosta ei voida vaatia muulta kuin ydinlaitoksen haltijalta tai tämän vastuun varalta vakuutuksen myöntäneeltä vakuutusyhtiöltä, *ellei 15 a §:stä tai 17 §:n 2 momentista muuta johdu.*

Ydinvahingosta, jota tämän lain korvaussäännökset tai vastaavat muun sopimusvaltion lain säännökset eivät koske, ei saa vaatia korvausta Suomessa, jos ydinvahinko on aiheutunut aluksella tapahtuneen ydinaineiden kuljetuksen aikana sattuneesta ydintapahtumasta tai muutoin aluksen käyttämisestä ja jos ydinlaitoksen haltija tai käyttäjä on vastuussa vahingosta sellaisen valtion lain mukaan, joka on liittynyt Wienin yleissopimukseen, tai sellaisen muussa vieraassa valtiossa voimassa olevan, korvausvastuuta ydinvahingosta koskevan lainsäädännön mukaan, joka on kaikissa suhteissa vahingonkärsijöiden kannalta yhtä edullinen kuin Pariisin yleissopimus tai Wienin yleissopimus. Jos näissä tapauksissa ydinlaitoksen haltija tai käyttäjä on vastuussa ydinvahingosta, sovelletaan luonnollisen henkilön vastuusta tämän tahallaan aiheuttamasta ydinvahingosta tässä laissa säädetyn lisäksi, mitä luonnollisen henkilön vastuusta 12 §:ssä ja 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ydinvahingoista sekä kuljetusvälineeseen kohdistuneesta vahingosta säädetään tässä laissa. Soveltamista ei estä se, ettei laitoksen haltija tai käyttäjä vastaa vahingosta sitä koskevan Wienin yleissopimuksen erityissäännöksen tai sellaista erityissäännöstä vastaavan tässä momentissa tarkoitetun vieraan valtion lain perusteella.

15 a §.

Mitä 15 §:ssä on säädetty, ei sovelleta siltä osin kuin se olisi vastoin Suomen tekemien kansainvälisten sopimusten velvoitteita.

15 §

Tämän lain tai muussa sopimusvaltiossa voimassa olevan vastaavan lainsäädännön *korvaussäästöjen* mukaista korvausta ydinvahingosta ei voida vaatia muulta kuin ydinlaitoksen haltijalta tai tämän vastuun varalta vakuutuksen myöntäneeltä vakuutusyhtiöltä.

Ydinvahingosta, jota tämän lain korvaussäännökset tai vastaavat muun sopimusvaltion lain säännökset eivät koske, ei saa vaatia korvausta Suomessa, jos ydinvahinko on aiheutunut aluksella tapahtuneen ydinaineiden kuljetuksen aikana sattuneesta ydintapahtumasta tai muutoin aluksen käyttämisestä ja jos ydinlaitoksen haltija tai käyttäjä on vastuussa vahingosta sellaisen valtion lain mukaan, *joka olematta sopimusvaltio*, on liittynyt Wienin yleissopimukseen, tai sellaisen muussa vieraassa valtiossa voimassa olevan, korvausvastuuta ydinvahingosta koskevan lainsäädännön mukaan, joka on kaikissa suhteissa vahingonkärsijöiden kannalta yhtä edullinen kuin Pariisin yleissopimus tai Wienin yleissopimus. Jos näissä tapauksissa ydinlaitoksen haltija tai käyttäjä on vastuussa ydinvahingosta, sovelletaan luonnollisen henkilön vastuusta tämän tahallaan aiheuttamasta ydinvahingosta tässä laissa säädetyn lisäksi, mitä luonnollisen henkilön vastuusta 12 §:ssä ja 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista ydinvahingoista sekä kuljetusvälineeseen kohdistuneesta vahingosta säädetään tässä laissa. Soveltamista ei estä se, ettei laitoksen haltija tai käyttäjä vastaa vahingosta sitä koskevan Wienin yleissopimuksen erityissäännöksen tai sellaista erityissäännöstä vastaavan tässä momentissa tarkoitetun vieraan valtion lain perusteella.

15 a §

Mitä 15 §:ssä *säädetään*, ei sovelleta siltä osin, kuin se olisi vastoin Suomea sitovien ydinaineiden kuljetusta koskevien kansainvä-

Mitä 15 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty vastuusta ydinvahingosta, joka on aiheutunut ydinaineen kuljetuksen aikana sattuneesta ydintapahtumasta, tai ydinvahingosta, joka muutoin on syntynyt aluksen tai muun kuljetusvälineen käyttämisestä, ei ole esteenä ilmakuljetuslain (387/86) soveltamiselle. Asetuksella voidaan säätää, että tässä momentissa säädetty koskee myös sopimusvaltion laissa olevaa muuta säännöstä, joka pääasiallisesti vastaa sellaisen yleissopimuksen määräystä, joka on ollut voimassa tai avoimena allekirjoittamista, ratifioimista taikka liittymistä varten 29 päivänä heinäkuuta 1960.

16 §

Sille, joka on ilmakuljetuslain tai vieraan valtion lainsäädännön perusteella taikka 15 a §:n 2 momentissa tarkoitetun yleissopimuksen tai säännöksen perusteella joutunut suorittamaan korvauksen ydinvahingon johdosta, siirtyy vahingonkäräjän oikeus tämän lain mukaan vastuussa olevan ydinlaitoksen haltijaa vastaan. Jos korvaus johtuu vahingosta, jota tarkoitetaan 4 §:n 3 momentin nojalla annetussa määräyksessä, on korvausvelvollisella oikeus vaatia suorittamansa korvaus takaisin siltä laitoksenhaltijalta, joka olisi vastannut vahingosta, jos määräystä ei olisi annettu.

18 §

Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukaisen vastuun enimmäismäärä samasta ydintapahtumasta johtuneista ydinvahingoista on [150 miljoonaa] erityisnosto-oikeutta. Valtioneuvostolla on oikeus, ottaen huomioon laitoksen koko tai laatu, kuljetuksen laajuus taikka muut asiaan vaikuttavat seikat, vahvistaa vastuumäärä alemmaksi, ei kuitenkaan viittä miljoonaa erityisnosto-oikeutta pienemmäksi. Ydinaineen kuljetuksen aikana sattuneesta ydintapahtumasta on laitoksenhaltija vastuussa tämän lain mukaan muiden vahinkojen kuin kuljetusvälineeseen kohdistuneen vahingon osalta vähintään viiden miljoonan erityisnosto-oikeuden määrään asti.

listen sopimusten velvoitteita tai sitä, mitä muualla laissa niiltä osin säädetään.

16 §

Sille, joka on Suomea sitovan ydinaineiden kuljetusta koskevan kansainvälisen sopimuksen tai vieraan valtion lainsäädännön perusteella joutunut suorittamaan korvauksen ydinvahingon johdosta, siirtyy vahingonkäräjän oikeus tämän lain mukaan vastuussa olevan ydinlaitoksen haltijaa vastaan. Jos korvaus johtuu vahingosta, jota tarkoitetaan 4 §:n 3 momentin nojalla annetussa määräyksessä, on korvausvelvollisella oikeus vaatia suorittamansa korvaus takaisin siltä laitoksenhaltijalta, joka olisi vastannut vahingosta, jos määräystä ei olisi annettu.

18 §

Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukainen vastuu samasta ydintapahtumasta johtuneista, Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on rajoittamaton. Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukaisen vastuun enimmäismäärä samasta ydintapahtumasta johtuneista, muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 600 miljoonaa erityisnosto-oikeutta. Valtioneuvostolla on oikeus laitoksenhaltijan hakemuksesta päättää, ottaen huomioon laitoksen koko tai laatu taikka kuljetuksen laajuus, että vastuun enimmäismäärä on alempi kuin 600 miljoonaa erityisnosto-oikeutta, mutta kuitenkin vähintään viisi miljoonaa erityisnosto-oikeutta. Ydinaineen

Korvausmäärälle tuleva korko ja oikeudenkäyntikulujen korvaus eivät sisälly 1 momentissa tarkoitettuihin vastuumääriin.

Ydinlaitoksen haltijan 1 momentissa säädetty vastuun enimmäismäärä voidaan korottaa asetuksella enintään yhtä suureksi kuin Suomen valtion julkisista varoista korvattava enimmäismäärä on lisäyleissopimuksen 3 artiklan b kohdan ii alakohdan mukaan. Vastuun enimmäismäärän korottaminen edellyttää, että korotetun vastuun varalta on saatavissa 23 §:ssä tarkoitettu vakuutus.

19 §

Jos kahden tai useamman ydinlaitoksen haltijat ovat vastuussa samasta ydinvahingosta, vastaavat nämä siitä omasta ja toistensa puolesta, kukin kuitenkin enintään 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuun, häntä koskevaan määrään asti. Jos vahinko on syntynyt kuljettaessa useamman ydinlaitoksen haltijan ydinaineita samalla kuljetusvälineellä tai varastoitaessa kuljetuksen aikana niitä tilapäisesti samassa ydinlaitoksessa, on ydinlaitoksen haltijan yhteisen vastuun enimmäismäärä kuitenkin se korkein määrä, joka on voimassa johonkin heistä.

Ydinlaitosten haltijain kesken jaetaan vastuu sen mukaan kuin kunkin osuuteen, vahingon syntymiseen ja muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

23 §

Tämän lain tai muun sopimusvaltion vastaavan lainsäädännön mukaisen ydinvahingosta johtuvan vastuun varalta tulee Suomes-

kuljetuksen aikana sattuneesta ydintapahtumasta on laitoksenhaltija vastuussa tämän lain mukaan muiden vahinkojen kuin kuljetusvälineeseen kohdistuneen vahingon osalta vähintään viiden miljoonan erityisnosto-oikeuden määrään saakka.

Korvausmäärälle tuleva korko ja oikeudenkäyntikulujen korvaus eivät sisälly 1 momentissa tarkoitettuihin vastuumääriin.

19 §

Jos kahden tai useamman ydinlaitoksen haltijat ovat vastuussa samasta ydinvahingosta, vastaavat nämä siitä omasta ja toistensa puolesta, kukin kuitenkin enintään 18 §:n 1 momentissa tarkoitettuun tätä ydinlaitosta koskevaan vastuun enimmäismäärään asti. Jos vahinko on syntynyt kuljettaessa useamman ydinlaitoksen haltijan ydinaineita samalla kuljetusvälineellä tai varastoitaessa kuljetuksen aikana niitä tilapäisesti samassa ydinlaitoksessa, on ydinlaitoksen haltijoiden yhteisen vastuun enimmäismäärä se korkein määrä, joka on voimassa johonkin näistä laitoksista nähden.

Jos jokin 1 momentin mukaan vastuussa olevista ydinlaitoksista sijaitsee Suomessa, vastaa tämän ydinlaitoksen haltija Suomessa syntyvästä ydinvahingosta omasta puolestaan ilman vastuun rajoitusta.

Ydinlaitosten haltijoiden kesken jaetaan vastuu sen mukaan kuin kunkin laitoksen osuuteen, vahingon syntymiseen ja muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

23 §

Tämän lain tai muun sopimusvaltion vastaavan lainsäädännön mukaisen ydinvahingosta johtuvan vastuun varalta tulee Suomes-

sa olevan ydinlaitoksen haltijalla olla Vakuutusvalvontaviraston hyväksymä vakuutus laitoksenhaltijan 18 §:n mukaiseen vastuun määrään saakka.

Vakuutus voidaan ottaa:

a) joko siten, että vakuutusmäärä kattaa jokaisesta ydintapahtumasta aiheutuvan vastuun;

b) tai siten, että se kunakin hetkenä on laitosta kohden voimassa sovitun vakuutusmäärän suuruisena siten kuin 24 §:ssä säädetään.

sa olevan ydinlaitoksen haltijalla olla Vakuutusvalvontaviraston hyväksymä vakuutus laitoksenhaltijan 18 §:n 1 momentissa tarkoitettun vastuun kattamiseksi sanotussa momentissa tarkoitettuun enimmäismäärään saakka.

Vakuutus voidaan ottaa:

1) siten, että vakuutusmäärä kattaa jokaisesta ydintapahtumasta aiheutuvan vastuun enimmäismäärän; tai

2) siten, että se kunakin hetkenä on laitosta kohden voimassa enimmäismäärän suuruisena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa päivään, jona ydinvastuulain muuttamisesta annettu laki (493/2005) tulee voimaan kokonaan tai muuten kuin 30—32 §:n säännösten osalta.

Ydinvastuulain (484/1972) 24 ja 34 §:ää ei sovelleta tämän lain tultua voimaan.